

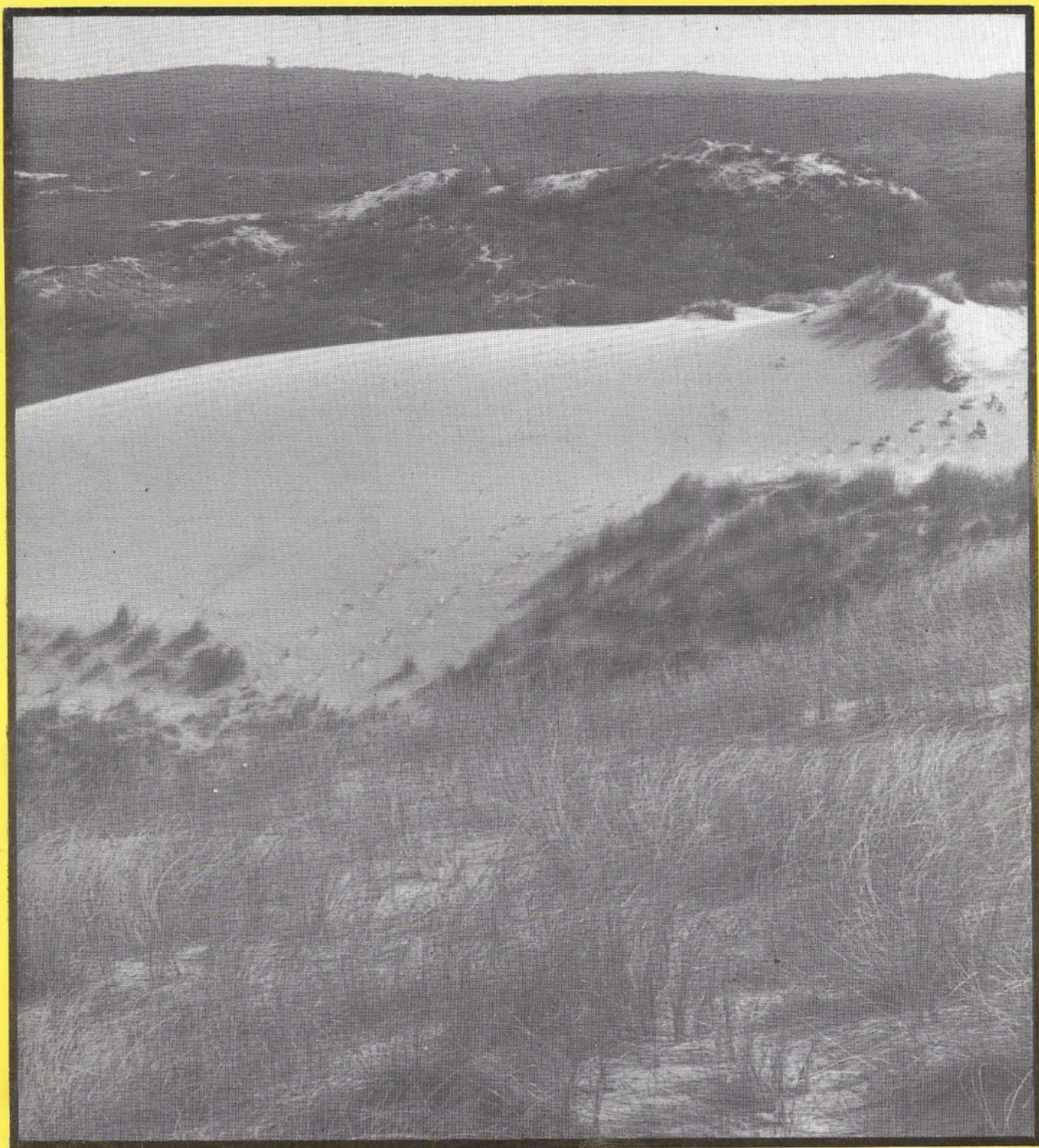
kwartaalblad stichting duinbehoud

duin

Al 26-6-'84

1984 nr.2

losse nummers f 3,50

- ★ **THEMA: SCHOUWEN**
- ★ **Bladluizen**
- ★ **Schotse duinen**
- ★ **Races Zandvoort**

Vegetatie Westerschouwen

A.H. Bangma & E.N. Brink, 1981. Een vegetatie-onderzoek van de vochtige valleien in een transekt in de Meeuwen- en Zeepeduinen op Schouwen. Doktoraal verslag R.U.Utrecht, uitgave PWS-Zeeland.

In de Meeuwen- en Zeepeduinen is een gebied bekeken juist ten noorden van de Dominiale bossen, vanaf de kust landinwaarts tot bij Haamstede.

Aan de hand van vegetatie-opnamen zijn 21 vegetatievormen onderscheiden, verdeeld over 6 hoofdgroepen: vegetaties in droogvallende duinmeren (Kruipwilg), hoogopgaande struvelen (Geoorde en Grauwe wilg), middelhoge voedselrijke struvelen (Duindoorn, Drienerfmuur), hoge grazige vegetaties (Duinriet), Berkenbos en Elzenbos.

Uit eerdere inventarisaties in 1960 en 1973 is gebleken, dat een sterke verdroging en verarm-

ming van de vegetatie in het gebied is opgetreden. Dit onderzoek uit 1979 geeft aan, dat deze verdroging en verarming zich heeft doorgezet. Dit is onder andere te zien aan een verdere verdringing van Pijpestrootje door Duinriet, uitbreiding van de Kruipwilg, verarming van struvelen met vochtminnende Wilgensoorten en het verdwijnen van Galigaaanvegetaties.

Toch is het gebied wel dege-lijk van groot belang. Er zijn nog vochtige duinvallei-habitats aanwezig. Met onder andere Waterpunge, Late en Drienerfzegge, Sierlijk vetmuur, Dwergbloem en Rondbladig wintergroen. Een

leuke vondst is de associatie van Wintergroen en Kruipwilg-heide die door Westhoff alleen op de Waddeneilanden is aangetroffen.

Het rapport is van belang als verslag van een tussenstadium in de vegetatie-ontwikkeling van het gebied. Geleidelijk aan is de laatste jaren in de Zeepeduinen het waterpeil omhoog gekomen door vermindering van de grondwaterwinning (er wordt nu infiltratiewater ingelaten). De veranderingen in het gebied kunnen gerelateerd worden aan de verdroogde situatie die in dit rapport voor 1979 is beschreven.

In het rapport worden beheersadviezen gegeven. Hierbij is met recht gewezen op het kappen, maaien en afvoeren van de vegetatie in de valleien die onder water komen te staan bij het stijgen van de grondwaterstand. Helaas is dit nog niet gebeurd, waardoor mineralisatie zal gaan optreden.

Het is jammer, dat de auteurs van het rapport niet gewezen hebben op de te verwachten verbetering van de grondwatersituatie bij verwijdering of omvorming van (een deel van) de uitgestrekte naaldbossen, die pal tegen het onderzochte gebied liggen.

CHARLES VAN SCHAİK

Grondwaterstandsdeling Schouwen

G. van Ee, 1983. Hydrologisch onderzoek naar de oorzaken van de grondwaterstandsdelingen in het duingebied van Schouwen. Nota 83-03 Provinciale Waterstaat Zeeland, 2 delen.

Het doel van deze studie was om inzicht te krijgen in de aanzienlijke dalingen van het grondwater in de duinen van Schouwen. Bestudeerd is het verband tussen deze dalingen en menselijke ingrepen als de aanleg van naaldbossen, de winning van drinkwater, de aanleg van een drainagesysteem en de verlaging van het polderpeil naast de duinen.

De eerste hoofdstukken geven een samenvatting van de bestaande literatuur over de geologie, geomorfologie, vegetatie en hydrologie van de Schouwse duinen. In de hoofdstukken 3 t/m 5 wordt uitvoerig verslag gedaan van de methoden waarmee de grondwaterstanden zijn berekend (analytische berekeningen en een numeriek model). In hoofdstuk 6 worden de konklusies getrokken uit deze berekeningen:

1. De invloed van het bos. Door de aanplant van 280 ha dennen is de nuttige neerslag verminderd met 1 mm per dag. De verlaging van het grondwater is in het hele duingebied ten westen van Haamstede merkbaar. Onder het bos zelf daalde de grondwaterstand meer dan 4 meter, aan de rand van de hoge duinen 25 cm.

2. Het drainagestelsel in de Oosten- en Westernen Ban zorgt voor een snelle afvoer van water naar de polder. Zonder drainagestelsel zou de nuttige neerslag 0,35 mm per dag hoger zijn. De maximale stijging van het freatisch vlak in de Vroongronden zou 91 cm zijn.

3. De polderpeilverlaging van 40 cm na de herverkaveling. Langs de Hoge Zoom blijkt als gevolg daarvan het grondwater 25 cm gezakt te zijn; naar het strand toe is de invloed kleiner.

4. De invloed van de waterwinning bij het Vliegveld en de Blinkert, die plaatsvindt in het derde watervoerende pakket (15-45 m beneden NAP). Hier is de grootste verlaging 2,66 m. In het freatisch pakket werkt dit door met als grootste verlaging 1,13 meter.

Opmerkelijk is, dat het Dominiale bos in dit duingebied een grotere boosdoener blijkt te zijn dan de waterwinning. Dit zal in het beleid en beheer moeten doorwerken, waarbij de recreatieve betekenis van het bos voor wandelaars meegenomen zal moeten worden.

MARC JANSSEN

Kartering Westlandse duinen en Westduinpark

De duinen tussen Hoek van Holland en Scheveningen, een vegetatiekartering op landschapsoecologische grondslag. Uitgave Prov. Waterstaat Zuid-Holland en Duinwaterleiding van 's-Gravenhage, 1983.

In 1982 werd bovengenoemd gebied gekarteerd m.b.v. luchtfoto's en vegetatie-opnamen (schaal 1:5.000). Het gebied omvat o.m. het Westduinpark, de Bosjes van Poot, Ockenburg, Solleveld en Kapittelduinene (totaal 900 ha). De achtergrond van de kartering schuilt in de kustlokatieplannen van Svasek en Waterman (zie DUIN 1980 nr.4). In het rapport worden ook aanbevelingen gedaan voor het beheer van de duinen.

ALBERT SALMAN

Zure regen

D. VAN OUYEN & T. DE LA COURT, 1984. *Het zure regen boek*. VMD/WISE, 93 p., f 14,80 (giro 1995200 tnv Milieuwinkel, Amsterdam)

Na de bijna onafgebroken reeks van berichten over zure regen zet dit boekje de huidige kennis daarover op een rij. Er wordt op zeer begrijpelijke wijze een vrij volledig beeld gegeven van de problematiek: de situatie in Europa en in Nederland, de effecten op de bodem, de plantengroei, enz. en de mogelijkheden om de problemen op te lossen.

Over de gevolgen voor het Nederlandse duingebied is nog vrij weinig bekend. Wel stellen de schrijvers, dat de kalkarme duinen (ten noorden van Bergen) en de oude strandwalgebieden direct bedreigd worden. De aanwezigheid van veel kalk in de andere duingebieden biedt nl. door de bufferende werking voor zuur, een tijd lang bescherming tegen de effecten van verzuring.

De vraag "hoe lang nog?" is de kernvraag van het hele probleem, ook t.a.v. de te nemen maatregelen.

ALBERT SALMAN

Duinen Zuid-West Nederland

F. BEEKMAN, 1983. *De binnenduinen van Z.W.-Nederland. Historische geografie en Landschapsecologie. Scriptie Kath. Leergangen, Tilburg*

In deze skriptie wordt verslag gedaan van de wording van de duinen van Zuidwest-Nederland. Na een omslachtige inleiding over de ontwikkelingen in de historische geografie en een algemene uiteenzetting over het ontstaan van het oude en het jonge duinlandschap, komt Beekman met een schat aan details over Schouwen en Voorne. Historisch gebruik wordt gezien in samenhang met reliëf, grondsoort en grondwaterstromen. Een voorbeeld: op Schouwen heeft men geprobeerd het binnenduingebied te laten afwateren naar zee. Toen natuurlijke en kunstmatige afwateringen dichtstoven, zijn de afwateringen naar het land gegraven. De toevoer van dit zoete water in het zilte polderland leidde tot een interessante situatie.

Aan het slot komt Beekman tot een waardering met aanbevelingen voor het behoud van deze waarden van de binnenduinen.

MARIJKE WALLAGE

Luchtje scheppen

EGBERT VAN KEULEN & KEES VAN WISSEN, 1983. *Luchtje scheppen, deel 1: De Kust en deel 5: Het Deltagebied*. Uitg. Moussault, Bussum. Per deel 63 blz., f 12,50.

De serie 'Luchtje scheppen' is bedoeld om wandelingen tot een boeiende belevenis te maken door te laten zien dat de verschijnselen in de natuur niet toevallig zijn. Er wordt gewezen op duidelijk zichtbare verbanden tussen plant en dier, tussen bodem en bewoning, enz.

In het deeltje 'De Kust' komen onderwerpen aan de orde als de ontstaansgeschiedenis van strand en duin, wetenswaardigheden in en om havenplaatsen, sporen van vroegere bewoning, verschillen in kalkgehalte in de bodem en de herkenning hiervan aan de vegetatie en de vogeltrek. Recente informatie is in het algemeen goed verwerkt. Wel is het merkwaardig te lezen dat er op Texel duinaan-groei zou zijn.

In het deeltje 'Het Deltage-

bied' wordt o.m. heel wat geologie behandeld. Verder het verschijnsel eb en vloed, tezamen met het ontstaan van schorren, stroomgeulen en zandbanken. Ook de gebeurtenissen in de Grevelingen na de afsluiting worden behandeld, waarbij vooral naar voren komt wat voor moois er intussen is ontstaan. Niet wat er allemaal verloren is gegaan. Dat schijnt je te moeten weten.

De opzet van de serie is zeker geslaagd te noemen. De boekjes zijn zeer plezierig te lezen en zijn rijk geïllustreerd met, op een enkele uitzondering na, goede foto's. Als schoonheidsfoutje valt o.m. de kleurcodering van een tweetal kaarten in beide deeltjes op te merken.

Van harte aanbevolen.

NORA KÖSTERS

Noordzeekust

Guy Houwenaghel, zonder jaartal. *Moussault's gids van de Noordzeekust*. Moussault, Bussum/Standaard Uitgeverij, Antwerpen. ISBN 9-0226-1144-2, 396 pg., f35,-.

Deze onlangs uitgekomen gids behandelt de Noordzeekust van het Kanaal tot aan de Dollard.

Na inleidende hoofdstukken over geologische en demografische geschiedenis, klimaat en milieu worden de verschillende kustmilieus behandeld: volle zee, zeebodem, zandstranden, slikken, schorren, duinen, rotskusten en kunstmatige harde bodems. Per biotoop wordt een algemene beschrijving gegeven met een aantal pagina's tekeningen van planten en diersoorten die kenmerkend zijn voor dat biotoop. De plaatjes (van goede kwaliteit) en beschrijvingen staan op tegenoverliggende bladzijden, zodat de gids heel praktisch is om in het veld mee te werken.

Een beschrijving van het kustgebied wordt gegeven a.h.v. een indeling in verschillende streken waarbinnen de voor publiek opengestelde terreinen, musea e.d. met een nummer worden aangegeven. Zo zijn er 147 "bezienswaardigheden" op kaartjes aangegeven. Helaas is de beschrijving van de terreinen vaak heel summier, weinigzeggend en soms verouderd. De

kust tussen Hoek van Holland en Scheveningen komt zelfs helemaal niet aan bod. De beschrijvingen zijn wel van belang voor mensen die eens kennis willen maken met duingebieden over de grens, en willen weten waar ze die kunnen vinden.

Een heel slecht punt van de gids is de vertaling. Heel treurig is de bonte verzameling taal-, stijl- en zetfouten en de verkeerde, inkonsequente en ongebruikelijke namen van planten en dieren zoals: Wandklaver, Donkerhuid, Meerbier of Teer Guichelkeil. Ook is de vertaalster kennelijk geheel onbekend met gangbaar biologisch woordgebruik, getuige b.v. de aanduiding "jaarlijkse planten" i.p.v. "éénjarige planten".

Desondanks een goede bron voor kennismaking met de planten, dieren, mensen en landschappen van het kustgebied door de combinatie van toeristische en natuurhistorische informatie, de uitgebreidheid van de informatie en de overzichtelijke indeling.

GERRIT VAN OMMERING